

права иако се њима не ствара већ само тумачи устав. Те одлуке, дакле, нису директан извор уставног права, али су важне јер својом ауторитативном интерпретацијом устава, тиме што делују као закон према свима (*erga omnes*) утичу и на егзистенцију постојећих извора уставног права. То се највише односи на законе чија судбина увелико зависи од оцена уставности које дају уставни судови. Они својим одлукама могу да доведу по удар, у питање неуставне одредбе закона тако да законодавац мора да води о томе рачуна, да решпектује уставни суд и има у виду његова тумачења појединих уставних одредби. Када доноси законе законодавац, мора унапред да има у виду оваква схватања, ставове и одлуке уставних судова да би избегао ризик да донесе закон који би био неуставан односно у поступку пред судом поништен као неуставан. Тако су одлуке уставних судова индиректно извор уставног права јер преко оцене уставности закона утичу на правац и садржину закона који се доносе од стране законодавног тела.

II. ОСОБЕНИ ИЗВОРИ УСТАВНОГ ПРАВА

Поред стандардних, уобичајених извора уставног права, у појединим земљама се срећу и посебни, особени извори уставног права. Ти особени извори уставног права су пре свега карактеристични за земље англосаксонског правног система, Велику Британију и САД и ту се издвајају они акти који немају карактер општих правних аката, не делују за све, у односу на сва лица и не важе за све правне ситуације. Међу овим особеним актима и изворима уставног права се издвајају следећи:

1. Судске одлуке су значајан извор права, карактеристичан за земље англосаксонског права и то нарочито за Велику Британију и САД. То није случај са државама континенталне Европе за које је карактеристично схватање да судови не могу да доносе, стварају материјалне законе, већ могу само да их примењују. Од европских држава у том погледу се још издваја Швајцарска у којој је Савезни суд стварао током своје дуге судске праксе велики број правних прописа. Међутим, у Великој Британији и САД се судске одлуке сматрају формалним изворима права јер утичу на стварање опште норме која има обавезну снагу не само за случај за који је донета него и за друге сличне случајеве. Тако пресуда суда у једном конкретном случају добија карактер прецедента који је обавезан и за будуће пресуде у случајевима исте врсте. Иако постоји и противуречан став према судској пракси у САД, судске одлуке су се одржале као важан извор америчког уставног